

Реферат на тему: "Символіка повісті-притчі Е. Хемінгуея "Старий і море""

Ернест Хемінгуей (Гемінґвей)

Реферат на тему:

"Символіка повісті-притчі Е. Хемінгуея "Старий і море"

СИМВОЛІКА ПОВІСТІ-ПРИТЧІ Е. ХЕМІНГУЕЯ "СТАРИЙ І МОРЕ"

Кожного великого митця приводить у пантеон історії світової культури свій власний, неповторний шлях: одні стають відомими одразу, ще за життя, інші заживають слави повільно і важко; одні рухаються, сказати б, по прямій, інші — химерними зигзагами. Свій шлях був і в Хемінгуея. Один дослідник в свій час писав, що протягом останніх років вплив Хемінгуея на новітню прозу був такий великий, що його навряд чи можна виміряти. Та й справді, при кінці свого життя письменник був одним із найпопулярніших і найвідоміших письменників у світі. Через те, коли Хемінгуея не стало, дехто схилявся до думки, чи не був письменник звичайним постачальником бестселлерів, якого всі чомусь мали за видатного. Але проаналізувавши його творчість, більше схиляємося до думки, що саме Хемінгуей найбільше в той час протистояв головній заповіді "масової культури". Заповідь ця — пристосовництво, потурання поширеним, стандартним, нерозвиненим смакам. Саме він, вперто йдучи проти течії, прагнув повернути читача в свою віру, прищепити йому свій погляд на світ і на місце людини в ньому.

А починалося усе з того, що закінчивши школу майбутній письменник почав працювати репортером у канзаських газетах. Коли почалася війна, то він став проситися на фронт, але через слабке здоров'я попав тільки в італійські санітарні частини. Після війни знову поринув у репортерство, але одного разу зрозумів, що газетна писанина гальмує розвиток його творчості. Вже маючи дружину і сина він покидає роботу. Переживаючи великі злидні він твердо вірив у свою долю, у свою щасливу зірку. І доля, після великих випробувань, послала йому те, про що мріє кожен письменник — він заставив людей думати по-своєму.

Хемінгуей — один з тих митців, які причетні до найістотнішого перевороту у світовому мистецтві. Він зумів поєднати у собі відомість з популярністю. Хемінгуєєвський струмінь у мистецтві слова являв собою такий виразний і необхідний розрив з попередньою спокійною оповитістю, з усталеною міцністю авторського всебачення, із заокругленістю словесних періодів, що віддаляли себе від об'єкта зображення. Не тільки манера писати, а й манера жити привертала увагу до Хемінгуея, роблячи його водночас і приманкою для газет. Були такі моменти, що автор немов би зливався з своїми персонажами, вони були ним і він був ними. Він робив усе, щоб доказати, що він може те, що робили його герої. Тому його творчість дехто називає наскрізь автобіографічною.

Найпомітніше місце у його творчості займає тема війни. Проте й ця тема у Хемінгуея — манера його життя. Також притаманний поетові й мотив крайньої неблагополучності, страждання, муки, зовнішньої невлаштованості й внутрішньої порожнечі.

Безперечно, у Хемінгуея є безліч чудових шедеврів. Це і "Прощай зброе" і "По кому подзвін", і "Сніги Кіліманджаро", але чи не найвидатнішим його твором, як і чи не найвидатнішим твором усієї літератури ХХ століття можна назвати повість "Старий і море". Написавши її у 1952 році автор сказав, що я кінець-кінцем добився того, над чим працював усе своє життя. З появою цього твору у Ернеста Хемінгуея завершується сага про трагічне безсилля людини та її казкову нездоланність. В повісті поет-художник знайшов героя, котрого шукав довгі роки. Хемінгуей сам розумів значення цього відкриття і в одному із своїх інтерв'ю сказав: "Мені повезло, що в мене були гарний старий і гарний хлопчик, а за останній час письменники забули, що такі існують. Крім того, океан заслуговує, щоб про нього написал так само, як про людину. Так що і в цьому повезло. Ці слова важливі тому, що письменник сам заявив, що нарешті знайшов в якості героя гарну людину, іншими словами, героя доброго. Не можна сказати, що усі попередні герої в автора були поганими. Це були люди хороші, але вони потерпали від обставин страшного світу, в якому приречені були жити, ці люди постійно шукали укриття від світу. Вони страждали від внутрішньої рефлексії, від відсутності згоди з самим собою, від недосяжності гармонії в житті і в собі. Навіть від самотності, на яку приречена людина в цьому розірваному світі.

Вони шукали і знаходили спокій і мир в природі, в спілкуванні з нею. І всі стали втікачами із цивілізованого світу. Старий Сантьяго в "Старому і морі" належить світу природи. Він не тільки прожив усе своє життя в єдності з природою, з морем, він — частина цього світу природи, і він сам так себе й сприймає. Спорідненість його з морем видно вже в його образі, в зовнішності людини, котра все життя провела в морі. Хемінгуей вже на перших сторінках підкреслює примітну деталь зовнішності старого: "Все у нього було старе, крім очей, а очі його були кольором схожі на море, веселі очі людини, яка не здається". Так і виник лейтмотив повісті — людина, що не здається.

У старому Сантьяго дивовижно гармонічно поєднуються стриманість і гордість. "Він був надто простодушним, — пише Хемінгуей, — щоб задуматися над тим, як і коли прийшло до нього смирення. Але він знав, що воно прийшло, не приносячи з собою ні встиду, ні втрати людської гідності". З віком зникла з його душі уся суєта, все те, що колись хвилювало кров. А залишились чисті і світлі спогади. "Йому тепер вже не снились ні бурі, ні жінки, ні великі події, ні величезні риби, ні драки, ні змагання на силу, ні жінка. Йому снилися тільки далекі краї і левенята, що виходять на беріг. Як котики, вони бавились в сумерках, і він любив їх так, як любив малого".

Цей образ далекого африканського берега проходить через всю повість як символ чистоти і незаплямованості природи, простого життя, нагадуючи певною мірою образ незайманої краси і білизни сніжної вершини Кіліманджаро".

Поряд із смиренням, що прийшло з віком, з життєвим досвідом, у старого живе і

гордість. Він знає, для чого він народився на світ: "Ти народився для того, щоб стати рибакон, як риба народилась, щоб бути рибон".

Коли Хемінгуей говоронв, що йону повезло у тому, що він знайшов гарного старого, він мав на увазі не тільки гарні душевні якості свого героя. Старий гарний не тільки своєю добротою, простодушям і смиренням, під яким розуміється вміння жити у згоді із собою. У старого є щось більш значиме — справжній героїзм. На його долю випало дуже важке випробування. Він веде свою титанічну боротьбу з цією невидимою рибон один на один, як і підходить для героя. І поєдинок цей все більше нагадує міф про боротьбу добра і зла, віри і розпачу, сили і слабкості. Герой повинен вести боротьбу сам, тільки тоді у нього появиться можливість розкрити себе повністю, проявити усю свою мужність, стійкість, відвагу і вміння.

Старий знає про свою фізичну неміч, але він знає і друге — що в нього є воля до перемоги. "Я все одно її переможу, — сказав він, — при всій її величині і при всій її красі. Хоч це і несправедливо, — добавив він, — та я їй докажу, на що здатна людина і що вона зможе витерпіти".

Протягом всього поєдинку в думках старого весь час присутній хлопець. Старий згадує про нього, і не тільки тому, що малий дуже допоміг би йому, якби був з ним у лодці, а головним чином тому, що малий уособлює в собі майбутнє покоління і старому хочеться закріпити в малому віру в себе, в тому що він, старий, ще може ловити рибу. Адже він не раз говорив малому, що він незвичайний старий, і тепер розуміє, що пора це довести на ділі. "Він доводив це уже тисячі раз. Ну і що? Тепер потрібно довести це знову. Кожного разу це починається знову..."

Щастя, яке посміхнулось старому, щастя, котре він завоював у тяжкій боротьбі з рибон, в нього вкрали акули. "Хотів би я купити собі трохи щастя, якщо його де небудь продають, — сказав старий. — А за що ти його купиш? — спитав він у себе. — Невже його можна купити на загублений гарпун, зломаний ніж чи покалічені руки?" Підпливаючи до рідного села з обідженим скелетом своєї риби, старий все ж відмовляється рахувати себе переможеним: "Хто ж тебе переміг, старий? — запитав він себе. — Ніхто, — відповів він. — Просто я надто далеко зайшов в море".

Перебуваючи на самоті в морі старий роздумує про самотність. "Не можна щоб на старості чоловік залишався сам, — думав він. — Проте від цього не втечеш". Але поті сам собі заперечує, — вже на зворотньому шляху додому старий думає про своїх земляків: "Сподіваюся, що вони там дуже не хвилюються. Хоча хвилюватися може малий. Але ж він в мені не сумнівається! Старші рибалки — ті напевно хвилюються. Та й молоді також, — думав він. — Я ж живу серед добрих людей".

Вперше герой Хемінгуея не відчуває себе самотним у цьому ворожому і жорстокому світі! Вперше він досяг гармонії з природою і людьми, що навколо. Довгий шлях довелося пройти герою, щоб прийти до такого життєутверджуючого висновку.

І насамкінець, головний висновок повісті: старий терпить поразку, але по великому рахунку він залишається непереможеним, його людська гідність ликує. І тоді він промовляє слова, у яких і виражений весь пафос книги: "Людина не для того створена,

щоб терпіти поразки. Людину можна знищити, але її неможливо перемогти".

"Старий і море" — не повість про людину взагалі. Вона — про рибалку, про звичайного трударя. Старий Сантьяго — дзеркало безсмертної душі народу. Якщо зрозуміти це, то не так уже й безпосередньо важливо, що старий не довів риби до берега, що її зжерли акули. Все одно з колосального її кістяка дивувалися люди на березі. І повість перестає сприйматися як щось песимістичне, як не сприймаються такими ні "Ілліада", ні "Пісня про Роланда" (якщо звернутися до ближчих у часі перекладів). Адже трагедія передусім — велична, а вже потім — гірка.

Старий Сантьяго — це в Хемінгуея новий герой, бо "кодекс" для нього не роль, а саме життя, як то було з матадорами, солдатами, мисливцями, одне слово з "героями кодексу".

За своєю стилістикою і образному стилю повість "Старий і море" близька до літературного жанру притчі, яка будується на алегоріях і передбачає деяку моральну науку. Багато критиків так і прийняли її як притчу і пробували тлумачити усю історію старого як символічне зображення боротьби добра і зла, боротьби людини з Роком. Сам Хемінгуей протестував проти такого одностороннього і спрощеного трактування його твору, відстоюючи реалістичну основу повісті. Він казав: "Ні одна гарна книга ніколи не була написана так, щоби символи в ній були продумані наперед, а потім вставлені в неї. Такі символи вилазять наверх, як ізюминки в хлібі з ізюмом. Хліб з ізюмом гарний, але простий зліб кращий. В "Старому і морі" я намагався створити реального старого, реальне море, реальну рибу і реальних акул. Але якщо я зробив їх досить добре і досить правдиво, вони можуть означати багато".

Головне в "Старому і морі" то, що цей твір відзначено високою людською мудрістю письменника. У ній знайшов своє втілення той гуманістичний ідеал, якого Хемінгуей шукав протягом усього свого шляху, стверджуючи, що людину перемогти неможливо.

Так прожив своє життя Ернест Хемінгуей. Це було яскраве і красиве життя, переповнене неухальною письменницькою працею за "Свободу і Право на щастя".

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

Хемінгуей Е. Твори в 4 томах. Том 1. Романи та цикли оповідань. — пер. з англ. — К.: Дніпро, 1979. — 717с.

Хемінгуей Е. Избранное: Пер. с англ./Послел. сост и примеч. Б. Грибанова. — М.: Просвещение, 1987.— 304с.